

SPRÄNGSTOFF

SENASTE NYTT I BRANSCHEN

Sprängstoff Nr 3 2026

Två förbud upphävda och viktig dom om "deltagare i hanteringen"

Som vi tidigare informerat om så har det förekommit mycket tveksamma ingripanden från våra myndigheter.

Nu har tre avgöranden i Stockholmsområdet gett viktig vägledning om tillsynsåtgärder enligt LBE och om vilka personer som ska anses vara "deltagare i hanteringen" av explosiva varor. Två separata förbud som en kommunal räddningstjänst/ett kommunalförbund beslutat mot ett medlemsföretag har upphävts av Länsstyrelsen. Dessutom har Förvaltningsrätten i Stockholm i en dom avslagit räddningstjänstens överklagande i ett annat mål, en dom som är särskilt betydelsefull eftersom det förekommer olika tolkningar av begreppet "deltagare i hanteringen".

Länsstyrelsen upphäver två förbud

Beslut 1.

Länsstyrelsen upphäver ett tidigare förbud från början på 2025 som innebar att medlemsföretaget förbjöds att hantera och överföra explosiva varor inom räddningstjänstens medlemskommuner.

Länsstyrelsens bedömning

- Räddningstjänsten hade inte visat att medlemsföretaget faktiskt utfört tillståndspliktigt arbete enligt LBE i den påstådda omfattningen.

SPRÄNGSTOFF

SENASTE NYTT I BRANSCHEN

Sprängstoff Nr 3 2026

- Räddningstjänsten hade inte heller visat att en aktuell uthämtning/transport skulle bedömas som hantering som omfattas av LBE, i stället pekar omständigheterna mot att det handlar om transport om farligt gods (ADR).
- Sammantaget ansågs grunderna för ett så ingripande förbud inte styrkta, och förbudet upphävdes med omedelbar verkan.

Beslut 2

Länsstyrelsen upphäver även ett senare förbud där räddningstjänsten menade att medlemsföretaget fortsatt spränga i stor omfattning trots tidigare beslut. Underlaget som åberopats (bl.a. sprängjournaler och uppgifter från byggherrar) ansågs inte tillräckligt preciserat för att visa att medlemsföretaget faktiskt hanterat explosiva varor i strid med de tidigare besluten.

- Länsstyrelsen pekar också på brister i hur räddningstjänsten kopplar materialet till konkreta, verifierbara händelser som utgör grund för ett förbud.
- Slutsatsen blev att det saknas observationer/omständigheter som visar överträdelser på ett sätt som räcker för ett förbud. Även detta förbud upphävdes med omedelbar verkan.

Det här är en tydlig markering om att bevisning och motivering måste hålla mycket hög nivå när mycket ingripande åtgärder beslutas.

SPRÄNGSTOFF

SENASTE NYTT I BRANSCHEN

Sprängstoff Nr 3 2026

Förvaltningsrättens dom i ett annat fall är mycket viktig när det gäller frågan om vem som ska anses som deltagare i hanteringen av explosiva varor.

I domen prövade Förvaltningsrätten i Stockholm en tvist där räddningstjänsten ansåg att ett bolags tillstånd skulle återkallas och/eller att förbud skulle meddelas, bl.a. på grund av att en praktikant fanns på arbetsplatsen och inte var anmäld som deltagare enligt LBE.

Förvaltningsrättens centrala bedömningar:

- Det hade inte framkommit att praktikanten deltagit i hanteringen av sprängmedel. Praktikanten hade enligt uppgift haft enklare arbetsuppgifter (t.ex. proppning av borrhål).
- Därför förelåg ingen skyldighet att anmäla praktikanten som "deltagare" enligt LBE (dvs. om personen inte deltar i hanteringen).
- Domstolen ansåg inte att bolaget brutit mot aktsamhetskravet enbart genom att praktikanten närvarat på platsen, och det fanns inte stöd för att praktikanten lämnats ensam med sprängmedel eller att konkret risk för obehörigt förfarande visats.
- Förvaltningsrätten noterade också att tillsynsmyndigheten vid tillsynen inte hade noterat brister i hanteringen utan bedömde säkerheten som tillfredsställande.
- Räddningstjänstens överklagande avslogs.

SPRÄNGSTOFF

SENASTE NYTT I BRANSCHEN

Sprängstoff Nr 3 2026

Varför domen är viktig för branschen:

Den ger ett tydligt stöd för att gränsen för "deltagande i hanteringen" inte automatiskt går vid närvaro på platsen eller vid enklare kringuppgifter. Det är själva deltagandet i hanteringsmomenten som är avgörande. Det här är precis den fråga som ofta får olika tolkningar i praktiken.

- Vid ingripande beslut (förbud/återkallelser) verkar rättsläget nu tydligare kräva att tillsynsmyndigheten kan visa konkret vad som skett, när, var, av vem och på vilket sätt det utgör hantering/överträdelse.
- Domen stärker behovet av en saklig och konsekvent gränsdragning kring vilka som faktiskt är "deltagare i hanteringen".
- Arbetsgivaren måste fortsatt kunna visa att man har ordning och kontroll på behörigheter, roller, tillsyn, rutiner och fysisk säkerhet på plats.

Vår rekommendation är att ni:

- Dokumentera tydligt: rollfördelning på arbetsplatsen. Vem som hanterar, vem som inte gör det och vilka uppgifter de har.
- Se till att rutiner och instruktioner visar att obehöriga inte kommer in i hanteringsmomenten.

Jan J

